

[Thomas Christensen.]

en forsvarlig teoretisk og praktisk uddannelse — som der også tales om i det foreliggende lovforslag. Så ville de unge landmænd kunne komme til og under frie vilkår kunne høste det fulde udbytte af deres arbejde. Det ville også være et godt forsvar for ønsket om dansk jord på danske hænder, hvis truslen om vor indlemmelse i fællesmarkedet skulle blive til virkelighed.

Principielt ville en sådan løsning være langt at foretrække, men jeg forudser, at det ikke lader sig gøre i en hånd vending, og indtil videre må vi nøjes med det foreløbige forslag, som jo da tenderer mod det samme: at sikre landbruget for landbrugets unge.

Jeg har forstået forretningsordenen sådan, at man ikke skal gå i enkeltheder her. Der er adskillige ting, vi gerne vil drøfte i et udvalg, og jeg skal derfor indskrænke mig til at sige, at hele lovforslaget er udformet på en sådan måde, at jeg på mit partis vegne kan tilsige vor velvillige behandling videre frem.

Svend Haugaard: Når dansk landbrug i teknisk dygtighed er nået så vidt i forhold til andre landes landbrug, skyldes det især, at vi i Danmark på et tidligt tidspunkt gennemførte låneordninger, der gjorde det muligt at afløse fæste- og forpagtningsordninger med selveje.

De senere års udvikling er desværre gået i modsat retning. Kapitalmangelen har gjort lånene dyrere, kortvarige og sværere at opnå, og dertil kommer, som det blev nævnt før, at ikke-landmænds stærke interesse i opkøb af jord har presset prisen unormalt i vejret til skade for den, der skal overtage et landbrug og leve af den landbrugsmæssige afkastning.

Her finder vi den betydeligste årsag til de unge landmænds given op over for vanskelighederne og beslutning om at gå over til andet erhverv, som så tydeligt ses af statistikken over unge medhjælpere i landbruget. Vil man ikke risikere, at dansk landbrug går over til bestyrer- og forpagterforhold som den dominerende brugsform — og det vil i hvert fald efter min mening være en ulykke, hvis det sker — må der tages kraftigt fat på finansieringsstøtten, især til den unge førstegangsetablerede. Det

er derfor glædeligt, og det fortjener påskønnelse, at landbrugsministeren har fulgt de givne opfordringer til at tage et initiativ i denne sag; men det er desværre mere end tvivlsomt, om det foreslåede vil være tilstrækkeligt. Jeg er personlig alvorligt bange for, at det batter for lidt.

Der gives med de nuværende kursforhold en lånemulighed på en 6-7 pct. af handelsværdien, og det vil sige, at der med en handelsværdi på f. eks. 300.000 kr. kan blive tale om et lån på ca. 20.000 kr. Det er naturligvis en hjælp, men over for et normalt krav om ca. $\frac{1}{3}$ af handelsværdien i udbetaling forslår det ikke så forfærdelig meget. Mange kan selv klare en opsøret kapital på omkring 40.000 kr.; etableringslån fra bank eller sparekasse mod kaution kan, hvis man altså kan sikre sig denne kaution, give mulighed for yderligere omkring 30.000 kr.; men der er også brug for driftskapital, og der er brug for midler til de ofte hårdt tiltrængte istandsættelser foruden til de personlige bosætningsudgifter.

Det betyder, at selv med den ret lave handelspris, jeg her tog som eksempel, bliver vilkårene meget vanskelige, for slet ikke at tale om den brugsstørrelse, der efter de foreslåede strukturændringer kan blive dominerende.

Jeg føler mig overbevist om, at den lånemulighed, der her åbnes, selv om den er nyttig, ikke er tilstrækkelig til at klare de unges finansieringsproblemer. Under udvalgsarbejdet bør der derfor drøftes videregående muligheder som forøgelse af låneprocenten, offentlig kaution, statsgaranti til bestemte obligationsserier og ikke mindst lån til bygningsrationalisering. Det er nævnt før her i dag, at ungdommen, der studerer, har visse muligheder for at låne og også for at få legater, og jeg har konstateret, at man igennem ungdommens studielånsordninger er i stand til at få lån fra de almindelige pengeinstitutter, hvor renten ligger en del lavere end den almindelige markedsrente. Jeg mener, at noget lignende med en offentlig kaution måtte kunne overføres til de tilfælde, hvor det drejer sig om førstegangsetablerede landmænd.

Som helhed har landbrugsministerens forslag en række gode egenskaber, og jeg mener, det er rigtigt at lægge handelsværdien iberegnet besætning og inventar, som